

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA NGHỆ THUẬT

***

Khóa luận tốt nghiệp cử nhân văn hóa

CHUYÊN NGÀNH: QUẢN LÝ VĂN HÓA

**TÌM HIỂU ĐỜI SỐNG VĂN HÓA NGƯỜI CAO TUỔI
Ở PHƯỜNG TRẦN HƯNG ĐẠO QUẬN HOÀN KIẾM - HÀ NỘI**

Giáo viên hướng dẫn: Th.S Phan Thanh Tá

Sinh viên thực hiện: Nguyễn Thị Kim Chi

Lớp: QLVH6B - Khóa học: 2005 - 2009

HÀ NỘI - 2009

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	4
<u>CHƯƠNG I. TỔNG QUAN VỀ ĐỜI SỐNG VĂN HÓA NGƯỜI CAO TUỔI...</u>	6
1.1. Văn hóa và đời sống văn hóa.....	6
1.1.1. Văn hóa	6
1.1.2. Đời sống văn hóa.....	8
1.2. Văn hóa người cao tuổi.	15
1.2.1. Người già - Người cao tuổi	16
1.2.2. Văn hóa nhóm và văn hóa nhóm tuổi.	17
1.2.3. Văn hóa của nhóm già (Người cao tuổi).....	20
<u>CHƯƠNG II. THỰC TRẠNG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA NGƯỜI CAO TUỔI Ở</u>	
<u>PHƯỜNG TRẦN HƯNG ĐẠO, QUẬN HOÀN KIẾM, HÀ NỘI.....</u>	22
2.1. Đặc điểm đời sống văn hóa người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội.	22
2.1.1. Khái quát đặc điểm tự nhiên, kinh tế, văn hóa, xã hội ở phường Trần Hưng Đạo.	22
2.1.2. Đặc điểm đời sống văn hóa người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo.	23
2.2. Thực trạng đời sống văn hóa của người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo.....	27
2.2.1. Hoạt động giao lưu, rèn luyện thể chất và hưởng thụ văn hóa.	27
2.2.2. Hoạt động xã hội.	29
2.2.3. Sinh hoạt dòng họ và các hoạt động tín ngưỡng tôn giáo.....	30
2.3. Nhu cầu văn hoá của người cao tuổi ở Phường Trần Hưng Đạo.	32
2.3.1. Đặc điểm tâm sinh lý người cao tuổi.	32
2.3.2. Nhu cầu văn hoá của người cao tuổi.....	35
<u>CHƯƠNG III. XÂY DỰNG ĐỜI SỐNG VĂN HOÁ NGƯỜI CAO TUỔI Ở</u>	
<u>PHƯỜNG TRẦN HƯNG ĐẠO QUẬN HOÀN KIẾM - HÀ NỘI .....</u>	48
3.1. Môi trường văn hoá của người cao tuổi.	48

3.1.1. Chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về người cao tuổi....	48
3.3.2 Chuyển đổi định hướng giá trị trong xã hội.	50
3.2. Xây dựng Đời sống văn hoá người cao tuổi ở Phường Trần Hưng Đạo - quận Hoàn Kiếm - Hà Nội.....	54
3.2.1. Đáp ứng nhu cầu văn hoá vật chất và tinh thần cho người cao tuổi. .	54
3.2.2. Khai thác tiềm lực người cao tuổi trong sự nghiệp xây dựng đất nước xây dựng và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc.	63
KẾT LUẬN	69
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	71
PHỤ LỤC	73

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài.

Sự gia tăng số lượng người cao tuổi và xu hướng già hóa dân số, đã và đang đặt ra nhiều vấn đề xã hội phức tạp. Vấn đề người cao tuổi nói chung, đời sống văn hóa người cao tuổi nói riêng đang và sẽ là một vấn đề bức xúc lâu dài của nhiều nước trên thế giới trong chiến lược phát triển quốc gia - dân tộc. Đây không chỉ là vấn đề riêng của quốc gia mà là vấn đề mang tính toàn cầu và tính thời đại.

Trong xu thế phát triển hiện nay, văn hóa đóng vai trò động lực và điều tiết xã hội. Việc giữ gìn và phát huy bản sắc dân tộc trong mối quan hệ giao lưu quốc tế được quan tâm một cách đặc biệt. Do đó người cao tuổi có vai trò quan trọng, vì chính họ là những người giữ gìn và truyền bá văn hóa dân tộc. Người già, người cao tuổi được xác định là những di sản văn hóa sống, là giá mang văn hóa của mỗi dân tộc.

Đất nước ta đang trong quá trình chuyển đổi từ truyền thống sang hiện đại. Đảng và Nhà nước chủ trương tập trung mọi nguồn lực quốc gia cho sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước theo mục tiêu “Dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh” trong đó nguồn lực quan trọng nhất là con người. Người cao tuổi, mặc dù quỹ thời gian còn lại rất ít, sức lực giảm sút, nhưng lại là lớp người nắm giữ chìa khóa của kho tàng văn hóa dân tộc, vì vậy họ là nguồn lực có chất lượng và quan trọng của phát triển.

Phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm là một trong những địa bàn trung tâm của Thủ đô Hà Nội. Nghiên cứu đời sống văn hóa người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội với các hướng tiếp cận từ thời gian đến không gian, từ đời sống vật chất đến đời sống tinh thần ở nhiều góc độ: môi trường văn hóa - nhu cầu văn hóa, hoạt động văn hóa vv... còn cho thấy sự vận động và mối quan hệ tương tác giữa văn hóa người cao tuổi và văn hóa dân tộc. Từ góc độ văn hóa nghiên cứu, khảo sát, phân tích tất cả các vấn đề nêu trên để có thể đề ra những giải pháp có tính khả thi giúp cho việc hoạch định chính sách của Nhà nước, cũng như việc định hướng hoạt động cho các tổ chức xã hội, nhằm khai thác nguồn lực người cao tuổi, giúp cho họ phát huy những yếu tố tích cực và những năng lực trí tuệ văn hóa của thế hệ mình, đồng thời hạn chế những yếu tố tiêu cực, lạc hậu, không còn thích hợp với thời đại, góp phần vào sự nghiệp xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc. Chính từ những ý nghĩa khoa học này khóa luận tốt nghiệp cử nhân văn hóa, chuyên ngành Quản lý văn hóa nghệ thuật,

em chọn đề tài: ***“Tìm hiểu Đời sống Văn hóa Người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Thành phố Hà Nội”***.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.

Đề tài tập trung nghiên cứu khảo sát và phân tích đời sống văn hóa người cao tuổi trên địa bàn phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Thành phố Hà Nội.

3. Phương pháp nghiên cứu

Vận dụng hệ thống lý thuyết văn hóa học và cơ sở khoa học liên ngành như sử học, dân tộc học và xã hội học, kết hợp các phương pháp.

- Sưu tầm nghiên cứu phân tích tổng hợp tư liệu.
- Khảo sát điền dã, điều tra xã hội học.

4. Đóng góp của đề tài:

Từ việc nghiên cứu khảo sát thực trạng đời sống người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Thành phố Hà Nội, phân tích có hệ thống làm nổi rõ tính liên tục văn hóa trong văn hóa người cao tuổi, gắn những vấn đề văn hóa - xã hội của người cao tuổi trong mối quan hệ tương tác giữa con người và văn hóa, làm cơ sở cho việc đề xuất những giải pháp khả thi mang tính bổ sung đối với Nhà nước và các tổ chức xã hội, trong việc hoạch định các chính sách và các phương thức tổ chức hoạt động đối với người cao tuổi, nhằm giải quyết một cách tổng thể những vấn đề văn hóa của người cao tuổi, góp phần hữu ích cho nền tảng lý luận và cơ sở thực tiễn về tổ chức xây dựng đời sống văn hóa và quản lý văn hóa trong xã hội hiện nay.

5. Bố cục của đề tài:

Ngoài phần Mở đầu và kết luận, khóa luận có kết cấu 3 chương :

Chương I. Tổng quan về đời sống văn hóa người cao tuổi.

Chương II. Thực trạng đời sống văn hóa người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Thành phố Hà Nội.

Chương III. Xây dựng đời sống văn hóa người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Thành phố Hà Nội.

KẾT LUẬN

Trong các xã hội phương Đông, tuổi già được coi như một giá trị xã hội. Người cao tuổi không chỉ được xác định như một lớp dân số già, mà còn được xác định là một lớp dân số đặc biệt, có vị trí văn hóa nhất định trong đời sống văn hóa dân tộc. Ở Việt Nam, lớp người cao tuổi hiện nay có một đặc thù văn hóa mà các thế hệ người cao tuổi trước đó và sau này không thể nào có được. Đặc thù văn hóa đó chịu sự qui định của các điều kiện lịch sử kinh tế - văn hóa - xã hội.

Người cao tuổi hiện nay là lớp người sinh ra trong xã hội cổ truyền, trưởng thành trong xã hội hiện đại, họ chứng kiến nhiều sự kiện đổi thay của đất nước. Họ là lớp người đã trải qua hai cuộc kháng chiến, lại trải gần gần hết cuộc đời dưới thời bao cấp, về già sống trong thời kỳ đổi mới. Do đó họ được trải nghiệm qua các nền văn hóa, các dòng văn hóa khác nhau. Văn hóa người cao tuổi bảo lưu khá nguyên vẹn các giá trị văn hóa truyền thống (như tinh thần yêu nước, ý thức cộng đồng, cần cù, hiếu học, trọng tình nghĩa...) mang nhiều đặc điểm của văn hóa thời bao cấp (tinh thần tập thể, lối sống giản dị, tằn tiện, an phận thủ thường ...) ít nhiều chịu sự tác động của nền kinh tế thị trường (sự phong phú đa dạng của các hình thức sinh hoạt văn hóa, các phương tiện truyền thông, sự gia tăng tính thực dụng trong đời sống văn hóa ...). Sự chi phối của các điều kiện lịch sử văn hóa nói trên và của những đặc điểm tâm lý lứa tuổi. Lớp người cao tuổi ngày nay trong tư duy văn hóa, thiên về hướng nội, ưa ổn định và e ngại trước mọi đổi thay, trong hoạt động văn hóa thiên về bảo lưu, truyền bá, trong hưởng thụ văn hóa tự đặt ra những giới hạn cho mình.

Trong xã hội cổ truyền, người cao tuổi có vai trò to lớn đối với mọi mặt đời sống chính trị - kinh tế - văn hóa - xã hội của cộng đồng và có vai trò quyết định trong gia đình. Trong xã hội đương đại với sự phát triển tiến bộ của khoa học kỹ thuật công nghệ, tri thức kinh nghiệm của người cao tuổi trở nên bất cập, dẫn đến vai trò của họ có sự giảm sút so với trước. Mặc dù vậy, với những đặc trưng văn hóa của mình, lớp người cao tuổi ngày nay vẫn có vai trò không thể thay thế trong việc đảm bảo ổn định gia đình và xã hội, trong việc xây dựng đời sống văn hóa theo

những chuẩn mực giá trị chân-thiện-mỹ, đặc biệt trong sự nghiệp xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc.

Tìm hiểu hiểu đời sống văn hóa người cao tuổi ở phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội, chính là quan tâm chăm sóc sức khỏe và tinh thần làm cho cuộc sống người cao tuổi được cân bằng, yên ổn, vui vẻ về tuổi già đồng thời khai thác năng lực còn lại của họ trở thành nhân tố tích cực trong công cuộc xây dựng đất nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh xã hội công bằng dân chủ văn minh. Đây chính là mục tiêu chủ nghĩa xã hội của Đảng Nhà nước ta hiện nay.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn An (1999) “Đôi nét về đại học cho người cao tuổi Oxtraylia” giáo dục và thời đại.
2. Lan Anh (1999) “tháng 5 - tháng người già ở Mỹ” Đại đoàn kết.
3. Trần Ánh (1992) Nếp cũ - con người Việt Nam (tái bản) NXB. TP. Hồ Chí Minh.
4. A.A.Belik (2000) Văn hóa học - Những lý thuyết nhân học văn hóa (Bản dịch của Đỗ lại Thúy, Hoàng Vinh, Huyền Giang), Tạp chí Văn hóa nghệ thuật, NXB Hà Nội.
5. Nguyễn Đình Cát (1995) “Chăm sóc người già trên thế giới” Thế giới mới.
6. Ngô Mai Chi (1998) “Thành phố dành riêng cho người cao tuổi” khoa học và đời sống.
7. Đoàn Văn Chúc (1997) xã hội - học văn hóa, NXB VH TT Hà Nội.
8. Phan Đai Doãn, Nguyễn Quang Ngọc (1998) những bàn tay tài hoa của cha ông, NXB Giáo dục Hà Nội.
9. Phạm Thế Duyệt (2000) “Vận động người cao tuổi - bộ phận quan trọng của công tác mặt trận dân vận” Đại đoàn kết.
10. Echadon (1997) Giá trị cuộc sống, giá trị văn hóa, NXB KHXH Hà Nội.
11. Bùi Xuân Đính (1985) Lệ làng phép nước, NXB pháp lý Hà Nội.
12. Diễm Thị Đường (1998) Bảo tồn và phát huy giá trị danh nhân văn hóa truyền thống Việt Nam, NXB VH TT Hà Nội.
13. Trần Văn Giàu (1986) Giá trị tinh thần truyền thống của dân tộc Việt Nam, NXB KHXH Hà Nội.
14. Phạm Khuê “Hội nghị của ESCAP về người cao tuổi - Người cao tuổi.
15. Tương lai (1997) xã hội học và những vấn đề của sự biến đổi xã hội, NXB KHXH Hà Nội.
16. Vũ Khắc Liên (1997) xã hội học và những vấn đề của sự biến đổi xã hội, NXB KHXH Hà Nội.

17. Văn Long (2000) “Thế kỷ XXI - Thế kỷ của người già” thể thao và văn hóa.
18. Đảng cộng sản Việt Nam (2006) Văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc khóa VIII, IX, NXB Chính trị Quốc gia Hà Nội.
19. Hội người cao tuổi Việt Nam (1997), Tuổi già-mối liên quan giữa các thế hệ (kỷ yếu hội thảo), NXB CTQG Hà Nội.
20. UBND phường Trần Hưng Đạo (2004) Địa dư - truyền thống lịch sử phường Trần Hưng Đạo, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội.